

ספורת
הש"ס

בשלישה פרקים

פרק רביעי

תענית

ל

עין משפט
גד מצוה

מחנה - כלומר יליף טעמא מן תנה דהיינו ר"ח שנקראת תג כדאמר ליעיל (דף כט) קרא עלי מעד: הלכה כר"מ - דלפניו אסור ולאחריו מותר: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל - דאין אסור טהג אלא באותה שבת: תרוייהו לקולא - כדמפרש ואילו דבלפניו מוקי הלכה כר"מ דלפניו ולא לאחריו ובאותה חזרה אור שבת אכל קודם אותה שבת אפילו לפניו מותר: משש שעות ולמטה - כלפי השחר: המפסיק בה - דשוי אלו אוכל עוד מחוזה סעודה ואלך: ה"ג בילד ישנה ח"ד יהודה אם הוא רגיל ט': בעשרה - שהיו סועדין עמו לכבודו: וחכ"א ישנה - אשני תבשילין קיימי (א) כשר ויין ימטט: מליח - דג או כשר מליח דאין בו טעם כל כך אחר עשהה שלשה ימים במלח דלקחון (ג) כשלמים והטיר מבשר זבח השלמים וגו' טפי לא אשכחן דמקרי כשר: כל שהוא משום ט' בלב - כגון סעודה המפסיק בה: כל שאינו משום ט"ב - כגון סעודה המפסיק בה בתענית לבד או גמי סעודה שאינו מפסיק בה: ה"ג ר' ישמעאל בר' יוסי אומר משום אביו כל שעה שמוחר לאכול מותר לרחוק ולא גרסינן כשר כלומר אפי' בשעת סעודה המפסיק מותר לרחוק ואילו מותר לאכול: אסור באכילה ובשתייה - הגי' און טהגין באכל דקא חשיבנמי איסורים שטהגין ט לבד מהגי דנהגי באכל רחילה סוכה ונעילה ט': ואסור לקרות צבורה ט' - דכתיב בה - משמחי לב (ג): במקום שאינו רגיל לקרות דכיון דלא ידע אית ליה לערא: עד כמה - הוי כשר נמור דלא הוי כשר מליח כל זמן שהוא כשלמים שלא עשה במלחו אלא שני ימים ולילה אחד כזמן אכילה שלמים ולהכי נקט כשלמים דזמן אכילה שלמים אשכחן דאקרי כשר דכתיב (ויקרא ז) "והטיר מבשר זבח השלמים וגו' טפי לא אשכחן דמקרי כשר שהטעם נפסל אחרי כ' וגו' ימים: יין מגתו - חדש ומתוק ואלו טוב כיון יסן ומשלגל ומזיק: חוסם - רופח: אין בו משום גילוי - שאין נחש שותהו כי יצרה מתימתו: בין

מחנה ומ"ד כל החדש כולו אסור מחדשה ומ"ד כל השבת כולה אסור משבתה אסור רבא הלכה כרשב"ג ואמר רבא הלכה כרבי מאיר ותרויהו לקולא וצריכא דאי אשמעינן הלכה כר' מאיר הוה אמינא אפי' מר"ה קמ"ל הלכה כרשב"ג ואי אשמעינן הלכה כרבי הוה אמינא אפילו לאחריו קמ"ל הלכה כרבי מאיר: ערב תשעה באב לא יאכל אדם ב' תבשילין כו': אסור רב יהודה לא שנו אלא משש שעות ולמעלה אבל משש שעות ולמטה מותר ואמר רב יהודה לא שנו אלא בסעודה המפסיק בה אבל בסעודה שאינו מפסיק בה מותר "ותרוייהו לקולא וצריכא דאי אשמעינן בסעודה המפסיק בה הוה אמינא אפי' משש שעות ולמעלה קמ"ל משש שעות ולמעלה ואי אשמעינן משש שעות ולמעלה הוה אמינא אפי' בסעודה שאינו מפסיק בה קמ"ל בסעודה המפסיק בה תניא כלישנא קמא תניא כלישנא ברתא הסועד ערב תשעה באב אם עתיד לסעוד סעודה אחרת מותר לאכול בשר ולשחות יין ואם לאו אסור לאכול בשר ולשחות יין תניא כלישנא קמא ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין רבן שמעון בן גמליאל אומר ישנה אסור רבי יהודה כיצד משנה אם היה רגיל לאכול שני תבשילין יאכל מן אחד ואם היה רגיל לסעוד בעשרה בני אדם סועד בחמשה היה רגיל לשחות עשרה כוסות ישוחה חמשה כוסות במה דברים אמורים משש שעות ולמעלה אבל משש שעות ולמטה מותר תניא אידך ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין דברי ר"מ והכ"א ישנה וכמעט בבשר ובין כיצד כמעט אם היה רגיל לאכול ליטרא בשר יאכל חצי ליטרא היה רגיל לשחות לוג יין ישתה חצי לוג יין ואם אינו רגיל כל עיקר אסור רשב"ג אומר אם היה

ותרוייהו לקולא - כלומר תרוייהו כד"מ דאמר מר"מ ועד התענית וכרשב"ג דאמר אית אסור אלא אותה שבת בלבד הלכה כתרוייהו לקולא כלומר דאית אסור אלא אותה שבת בלבד כרשב"ג וזוקא [עד] התענית אבל לאחר התענית מותר דהלכה כר"מ דאמר דאית אסור אלא עד התענית ואע"ג דשלתו תעמיה דר' יוחנן דכתיב פסוק מותר לכנס במועד מ"מ האמר לט מורינו רש"י לתת סדינן שלט לטכס אותה שבע שיהיה בה ט"ב קודם התענית (ג) אבל היכא דחל ט"ב בה' בשבת מותר לכנס ולספר מחלות ואלך מפני כבוד השבת דאין להמתין עד ערב שבת מפני עורח השבת: **ערב ט"ב לא יאכל אדם ב' תבשילין** - פירוש ב' תבשילין ר"ל בשתי קדירות כגון שקורין העולם אכלנו ב' מינים שקורין מייסוין אבל אין לאסור לאכול תבשיל שטוען מבגלים ומנבינה ומבגלים דאע"ג דאין רגילין העולם לאכול בגלים חוץ כדאמר בעירובין (ד' כט) - אכל כלל כלל והשכים ומה ופי' שקשין לכל נופל של אדם כתרבות אעפ"כ מאחר שאין עושין מהם תבשיל דעלמא אם לא ישימו (ד) או שזמן או שום דבר שטוק בהם טעם אית קרוי תבשיל כדי לאסור בגבילים שמזימן עמהם אבל מן נבינה המנושל בקדירה אין חששא לאכול דכל דבר שהוא נאכל כמו שהוא חי כמו חלב כמו נבינה כמו חמוצים אין בהם תורת כסול כלל וכלל: **ואם היה רגיל לסעוד בעשרה יסעוד בחמשה** - לר"ך למטע בכבודו: **ואע"ג** דקאמר הש"ס דכשר מליח מותר כל זמן שאינו כשלמים כלומר שעבר יותר מנ' ימים משמיתו אפי' לרידן אסור לאכול כשר אפי' מלות מזמן מרובה כיון דאית רגילים לאכול כשר מליח וכן לר"ך למטע בשתייתו שאם היה רגיל לשחות עשרה כוסות משכר או מתערה אחר לא ישתה כי אם חמשה ולר"ך לשנות מקומו שהוא רגיל לאכול בו כמו שהיה מנהגו של רבי יהודה בר' אילעאי שישב ואכל ערב ט"ב בין הטר לכיירים מקום שהיה מגול: כל

[א"ל וחס האכל
אכל משכר]

[א"ל וברחיה
ובסיכה ופי'
כתיב וברחיה
דלא גרסי
באילו וכו' (א)
הלוי יש

[בסנהדרין פ'
ג"ה טוהא
וכ"ה בסנהדרין
ע' וכן בספרי
דכ"ה ודכ"ה]

רגיל לאכול צנן או מליח אחר סעודתו הדרשות בידו תניא אידך כל שהוא משום תשעה באב אסור לאכול בשר ולשחות יין ואסור לרחוץ כל שעה שמותר לאכול (א) בשר מותר לרחוץ ת"ד כל מצות הנהגות באבל נוהגות בט' באב אסור באכילה ובשתייה *ובסיכה ובנעילה הסנדל ובתשמיש המטה ואסור לקרות בתורה ובכתיובים ולשנות במשנה בתלמוד ובמדרש ובהלכות ובאגדות אבל קורא הוא במקום שאינו רגיל לקרות ומקום שאינו רגיל לשנות וקורא בקינות ובדברים הרעים שבידמיה ותינוקות של בית רבן * (ב) במלין משים שנאמר "פקדי ה' ישירים משמחו לב ר' יהודה אומר אף אינו קורא במקום שאינו רגיל לקרות ואינו שונה במקום שאינו רגיל לשנות אבל קורא הוא באיוב ובקינות ובדברים הרעים שבידמיה ותינוקות של בית רבן במלין בו משום שנאמר פקדי ה' ישירים משמחו לב: לא יאכל בשר ולא ישתה יין: תנא *אבל אוכל הוא בשר מליח ושותה יין מגתו בשר מליח עד כמה אסור רב חיננא בר כהנא משמיה דשמואל 'כל זמן (* שאינו) כשלמים ויין מגתו עד כמה הוא כשר מליח ושותה יין חוסם הנא ** (א) יין חוסם אין בו משום גילוי 'וכמה תסיסתו ג' ימים אסור רב יהודה אומר רב 'כך היה מנהגו של רבי יהודה כרבי אילעאי ערב תשעה באב מביאין לו פת הריבה במלח ויושב בין

רגיל לאכול צנן או מליח אחר סעודתו הדרשות בידו תניא אידך כל שהוא משום תשעה באב אסור לאכול בשר ולשחות יין ואסור לרחוץ כל שעה שמותר לאכול (א) בשר מותר לרחוץ ת"ד כל מצות הנהגות באבל נוהגות בט' באב אסור באכילה ובשתייה *ובסיכה ובנעילה הסנדל ובתשמיש המטה ואסור לקרות בתורה ובכתיובים ולשנות במשנה בתלמוד ובמדרש ובהלכות ובאגדות אבל קורא הוא במקום שאינו רגיל לקרות ומקום שאינו רגיל לשנות וקורא בקינות ובדברים הרעים שבידמיה ותינוקות של בית רבן * (ב) במלין משים שנאמר "פקדי ה' ישירים משמחו לב ר' יהודה אומר אף אינו קורא במקום שאינו רגיל לקרות ואינו שונה במקום שאינו רגיל לשנות אבל קורא הוא באיוב ובקינות ובדברים הרעים שבידמיה ותינוקות של בית רבן במלין בו משום שנאמר פקדי ה' ישירים משמחו לב: לא יאכל בשר ולא ישתה יין: תנא *אבל אוכל הוא בשר מליח ושותה יין מגתו בשר מליח עד כמה אסור רב חיננא בר כהנא משמיה דשמואל 'כל זמן (* שאינו) כשלמים ויין מגתו עד כמה הוא כשר מליח ושותה יין חוסם הנא ** (א) יין חוסם אין בו משום גילוי 'וכמה תסיסתו ג' ימים אסור רב יהודה אומר רב 'כך היה מנהגו של רבי יהודה כרבי אילעאי ערב תשעה באב מביאין לו פת הריבה במלח ויושב בין

רגיל לאכול צנן או מליח אחר סעודתו הדרשות בידו תניא אידך כל שהוא משום תשעה באב אסור לאכול בשר ולשחות יין ואסור לרחוץ כל שעה שמותר לאכול (א) בשר מותר לרחוץ ת"ד כל מצות הנהגות באבל נוהגות בט' באב אסור באכילה ובשתייה *ובסיכה ובנעילה הסנדל ובתשמיש המטה ואסור לקרות בתורה ובכתיובים ולשנות במשנה בתלמוד ובמדרש ובהלכות ובאגדות אבל קורא הוא במקום שאינו רגיל לקרות ומקום שאינו רגיל לשנות וקורא בקינות ובדברים הרעים שבידמיה ותינוקות של בית רבן * (ב) במלין משים שנאמר "פקדי ה' ישירים משמחו לב ר' יהודה אומר אף אינו קורא במקום שאינו רגיל לקרות ואינו שונה במקום שאינו רגיל לשנות אבל קורא הוא באיוב ובקינות ובדברים הרעים שבידמיה ותינוקות של בית רבן במלין בו משום שנאמר פקדי ה' ישירים משמחו לב: לא יאכל בשר ולא ישתה יין: תנא *אבל אוכל הוא בשר מליח ושותה יין מגתו בשר מליח עד כמה אסור רב חיננא בר כהנא משמיה דשמואל 'כל זמן (* שאינו) כשלמים ויין מגתו עד כמה הוא כשר מליח ושותה יין חוסם הנא ** (א) יין חוסם אין בו משום גילוי 'וכמה תסיסתו ג' ימים אסור רב יהודה אומר רב 'כך היה מנהגו של רבי יהודה כרבי אילעאי ערב תשעה באב מביאין לו פת הריבה במלח ויושב בין

דאמר אסור לאדם שישנים אצמו ביום בט' באב כר"ך שאמר ביה"כ. אע"ג דמחזינן עליה. הא משני רב פהא חמור לא קניי וגרסינן במ' יות"ב (יולא טה) משמחת היה לו לריב"ל (ביה"כ) (פירוש"ב) מקרא מני דיי ורגילי לסעוד סעודת ע"ג עניו ואינו חייט. ערב ט' באב שורה כמים ושינה כמין כלים נכונים לסעוד סעודת ע"ג עניו ואינו חייט. ש"ס מרגי כלתו דרחיבה פניו ידיו ורגילי במ' באב אשילי כצנן אסור אלא אם היו סגופות: ת"ד כל מצות הנהגות באבל נוהגות בט' באב אסור באכילה ובשתייה *ובסיכה ובנעילה הסנדל ובתשמיש המטה: ש"ה רב (ד) תנאון בלשון הזה יאבנורו כל מי ששינה אותה סבל אלו כפי באב כל היום 'וא' לקרות בתורה ובכתיובים ולשנות במשנה בתלמוד כו' י' יהודה (ס) אומר אינו קורא אלא במקום שאינו רגיל לקרות כשני שצער הוא לו וקורא באיוב ובקינות ט"י איכה ובדברים הרעים שבידמיה ותינוקות של בית רבן במלין כמים פקדי ה' ישירים משמחו לב: תנא יין חוסם אין בו משום גילוי * ובמה תסיסתו ג' ימים * לשיכך כערב ט' באב מותר: (ה) אולי ילך כל שאר ימי הכנסת מוסר. (ג) אולי ילך מחזקת רים וממנים פסקות הן. (ג) אולי ילך אחר חמשה שמוחר (לאכול מוסר לרשון. (ד) אולי ילך רב הלי גלון. (ה) נחלס דלי' ר"י אומר אף אית קורא במקום שאינו רגיל וכו'.

אסור לאחריו נמי אסור: שנתה פה תנה ח' ימים אף משום שבתה ח' ימים: ותרויהו לקולא הלכה כר"מ רבא אין אסור אלא עד התענית והלכה כרשב"ג דאין אסור אלא אותה שבת והוא שלפני ט' באב: בסעודת המפסיק סעודה אחרונה שנקבל עליו תענית: אבל בסעודת שאין מפסיק כגון סעודה הגדולה הב"ח (ה) רש"י ד"ס וחכ"א ישנה אשני תבשילין קיימי אכל כשר ויין: (ג) ד"ה מליח כו' בדלקת הס"ד ובסאר נחוק: (ג) ד"ה ואסור לקרות כו' מחמתו לב במקום שהוא רגיל כס"ד: (ד) תנא ד"ס ט"ב כו' אם (ה) ישנו בו שטן לו:

הגדולת הגר"א (א) נמרא כל שנה שמוחר לאכול (בכר) מות' (וכן מחזקת רש"י וכן בחוספסא ליהא): (ג) שם ותינוקות של כ"ל לזמן כעלון כ"י יהודה כו' כ"ל (וכ"ה כ"ה) וכל' ונחלס חמשה נתיק דברי רש"י וכ"ה בספרי ספסוק כ"י יהודה): (ג) תנא ט"ב אסור וכו' (א) אכל סיכא כו' עד כורת הכנת) חלמי' (וכנר חמס כ"י פ"ז):